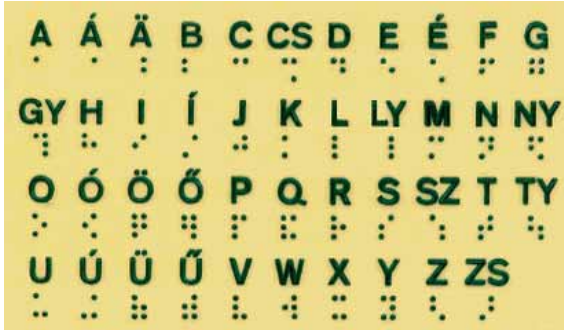

A kódolás

Ha egy szöveget le akarunk írni, számunkra természetesnek tűnik a latin eredetű ábécé használata, ahogy az ebben a könyvben is történt. Pedig vannak olyan esetek, amikor más jeleket kell használnunk, mivel a betűk olvasása ebben a formában nem lehetséges.

Gondolnunk kell például vak embertársainkra. Ők az ujjuk segítségével tapintják ki a papírba nyomott kiálló pontokat, az ún. **Braille-írást** (ejtsd: brájl). A betűket ebben az esetben megfelelő módon elrendezett pontok helyettesítik.

A magyar Braille-ábécé (www.vakegy.hu).
Írd le a Braille-ábécé jeleivel iskolád nevét!

A gyógyszerek dobozán a gyógyszer neve Braille-írással is szerepel.

A **morzekódot** és a távirót SAMUEL MORSE (ejtsd: szemjuöl morz) találta föl 1835-ben. A betűket ebben az esetben a két állomás közötti vezetéken hosszabb-rövidebb ideig tartó áramlökésekkel helyettesítették. Morse a jelek kialakításánál figyelembe vette a betűk gyakoriságát is. Így például a gyakori E betűhöz rövidebb kódot vezetett be, mint a ritkábban szereplő Y-hoz.

A távirót ma már kiszorította ugyan a telefon, azonban a morzekódot mind a mai napig használják. A morzejeleket leadhatjuk például hosszabb-rövidebb csengetéssel, egy lámpa eltartart fényével, vagy egyszerűen karunk emelgetésével.

A	.-
Á	.-.-.-
B	-...-
C	-.-.-
D	-..-
E	.
É	..-..
F	..-.-
G	--.
H	....

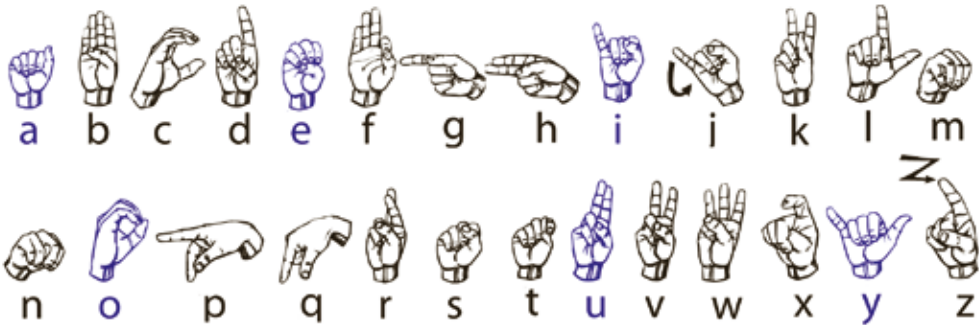
I	..
J	.----
K	-.-
L	.-..
M	--
N	-.
O	---
Ö	----.
P	.-.-.
Q	---.-

R	.-.
S	...
T	-
U	..-
Ü	..--
V	...-
W	.-.-
X	-.-.-
Y	-.-.-
Z	--..

0	-----
1	.-----
2	..----
3	...---
4	....-
5	.....
6	-.....
7	--....
8	---...
9	----.

A morzekód. *Hívd meg morzekóddal, karod emelgetésével egyik osztálytársadat ebédelni!*

A vakokhoz hasonlóan a siketek is speciális jelrendszert használnak. A **daktíl** (vagy más néven ujjábécé) minden hanghoz egy kézjelet rendel. Akkor használják, amikor az adott fogalmat más módon nem tudják mutogatással kifejezni.

A daktíl, a siketek által használt „ujjábécé”. *Mutogasd el daktíllal a nevedet!*

Közismert, hogy őseink **rovásírást** használtak. A jeleket jobbról balra haladva késsel vesszőkre vésték, de később már más írószerszámmal is dolgoztak.

A magyar rovásírás jelei. *Írd le velük a Szózat első sorát!*

Az összetartozó jelek halmazát **jelkészletnek nevezzük**. Egy-egy jelkészletet alkotnak például a Braille-írás jelei, a morzekódok, a daktíl vagy a rovásírás jelei is. Természetesen az általunk ma használt betűk is egy jelkészlet elemei.

Ha egy jelkészletet egy másik jelkészlettel helyettesítünk, kódolásról beszélünk. Példáinkban a betűket rendre a Braille-írás jeleivel, a Morze-ábécével, a daktíl jeleivel, illetve a rovásírás rovásaival kódoltuk.

Kérdések, feladatok

1. Írd le a nevedet egymás alá betűkkel, Braille-írással, morzekódokkal és rovásírással is! Ez az öt jelsorozat most ugyanazt jelenti? Indokold meg a válaszodat!
2. Mit jelent a következő mondat? Írd át morzekóddal, a Braille-ábécé jeleivel, és mutogasd el daktíllal is! Hány jelkészletet fogsz eközben használni?

